

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ: ΤΟ «ΝΕΟ» ΚΤΙΡΙΟ

Επιμέλεια: Νίκος Γκόρτσιος, Α

Η αποκατάσταση και αναδιάρθρωση ενός διατηρητέου κτιρίου είναι πάντα πρόκληση. Όταν δε, πρόκειται για ένα από τα “σήματα κατατεθέντα” της Θεσσαλονίκης, ο πήχης της πρόκλησης σίγουρα ανεβαίνει. Ο λόγος γίνεται για το κτίριο της Τραπεζής της Ελλάδος, που η επιβλητική κεντρική είσοδός του, με τη μαρμάρινη κιονοστοιχία δωρικού ρυθμού επί της οδού Τσιμισκή, το καθιστά ένα από τα πιο εύκολα αναγνωρίσιμα κτίρια της Θεσσαλονίκης.

Το επιβλητικό διατηρητέο βρίσκεται ως γνωστόν στη συμβολή των οδών Ι. Δραγούμη και Τσιμισκή και στεγάζει δύο υποκαταστήματα τραπεζών (Εθνική από την οδό Μητροπόλεως και Τράπεζα της Ελλάδος από την πλευρά της Τσιμισκή). Αποτελεί δε, ένα από τα αξιολογότερα δείγματα της εποχής του Μεσοπολέμου.

Το κτίριο αποκαταστάθηκε και ανακαινίστηκε πρόσφατα από ομάδα εξωτερικών μελετητών. Συγκεκριμένα, την ομάδα αποτελούσαν οι Νίκος Γκόρτσιος (και Συνεργάτες, Αρχιτέκτονες Μηχανικοί), Ρωμύλος Ντώνας (Πολιτικός Μηχανικός) και Ιούλιος Άμπωτ (και Συνεργάτες, Μηχανολόγοι - Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί). Η εκπόνηση της μελέτης διήρκεσε από το 2000 ως το 2002 και η κατασκευή του έργου από το 2005 ως το 2008.

Ο Ν. Γκόρτσιος παρουσιάζει βήμα-βήμα στο «Τ» τόσο το ιστορικό του κτιρίου, όσο και τους στόχους, τις μεθόδους και τις δυσκολίες στη διαδικασία ανακαίνισής του.

■ ΜΕΤΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ HERBRARD

Μετά την μεγάλη πυρκαγιά του 1917 που κατέστρεψε σχεδόν ολοκληρωτικά το κέντρο της πόλης και τον ανασχεδιασμό της από την ομάδα του Γάλλου Πολεοδόμου E. Herbgard, συγκεκριμένα το 1925, η Ε.Τ.Ε. προκήρυξε Αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για το σχεδιασμό του ιδιόκτητου κτιρίου της στη Θεσσαλονίκη.

Υποβλήθηκαν 29 μελέτες και απονεμήθηκαν τρία βραβεία. Το τρίτο βραβείο απονεμήθηκε στον Αρ-

χιτέκτονα Αριστομένη Βάλβη (ο οποίος μετά από τη βράβευσή του προσλήφθηκε στο προσωπικό του Τεχνικού τμήματος της Τράπεζας) και του οποίου η μελέτη τελικά εφαρμόστηκε.

Τα τελικά σχέδια υποβλήθηκαν στο Γραφείο Σχεδίου Πόλεως τον Σεπτέμβριο του 1928 και η άδεια εκδόθηκε στις 31 Οκτωβρίου 1928 με αρ. 312. Σαν επιβλέποντες μηχανικοί του κτιρίου ορίστηκαν τότε οι: Νικόλαος Ζουμπουλίδης αρχιτέκτονας Προϊστάμενος της Τεχνικής Υπηρεσίας της Ε.Τ.Ε., ο Χαράλαμπος Δημητρακόπουλος πολιτικός μηχανικός, ο Αριστομένης Βάλβης αρχιτέκτονας και ο Ιωάννης Ισηγόνης πολιτικός μηχανικός. Βέβαια στη διάρκεια κατασκευής του έργου συμμετείχαν και άλλοι μηχανικοί της Εθνικής Τράπεζας. Οι εργασίες κατασκευής ξεκίνησαν το 1928 και αποπερατώθηκαν το 1933.

■ Η ΑΡΧΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Στην αρχική μελέτη προβλεπόταν ένα επίμηκες ενιαίο κτίριο που θα εξυπηρετούσε μόνο τις ανάγκες της Εθνικής Τράπεζας με μεγάλη κεντρική αίθουσα συναλλαγών διαστάσεων 30Χ30μ. η δε οροφή στεγαζόταν με ελλειψοειδή θόλο από οπλισμένο σκυρόδεμα με μεγάλα ανοίγματα. Υπήρχε μόνο μία κεντρική είσοδος που είχε τοποθετηθεί στην οδό Τσιμισκή και οι υπόλοιπες πλευρές είχαν μόνο μεγάλα παράθυρα.

Η ίδρυση όμως της Τράπεζας Ελλάδος που έγινε λίγο πριν από την έναρξη των εργασιών ήρθε να αλλάξει τα δεδομένα διότι για να εξυπηρετηθούν και οι Υπηρεσίες της νέας Τράπεζας χρειάστηκε να διαιρεθεί το κτίριο σε δύο σχεδόν ίσα μέρη. Αυτό φυσικά επέφερε σημαντικές τροποποιήσεις στον αρχικό σχεδιασμό που προέβλεπε πλέον την λειτουργία δύο ανεξαρτήτων Τραπεζικών καταστημάτων.

Όλες οι τροποποιήσεις εκπονήθηκαν παράλληλα με, και κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου, από τους Μηχανικούς της Ε.Τ.Ε. που είχαν αναλάβει και την επίβλεψη του εργοταξίου.

Σύμφωνα με το νέο σχεδιασμό η είσοδος της Τρά-

πεζας Ελλάδος τοποθετήθηκε στην οδό Τσιμισκή στη θέση που υπήρχε η κεντρική είσοδος του αρχικού ενιαίου κτιρίου και σηματοδοτήθηκε από μαρμάρινη κιονοστοιχία Δωρικού ρυθμού με επιστύλιο που υποβασιάζει τον υπερκείμενο εξώστη.

Η είσοδος της Ε.Τ.Ε. τοποθετήθηκε στην οδό Μητροπόλεως με τη διαφορά ότι η εξωτερική κιονοστοιχία διαμορφώθηκε με κίονες κορινθιακού ρυθμού σαν συνέχεια της πλευρικής κιονοστοιχίας στην οδό Ι.Δραγούμη.

■ ΠΕΣΣΟΙ, ΚΟΛΩΝΕΣ ΚΑΙ ΤΡΙΔΥΜΕΣ ΑΦΙΔΕΣ

Οι δύο αίθουσες συναλλαγής που εξυπηρετούσαν τις δύο Τράπεζες αντίστοιχα και στεγάστηκαν με διπλό κέλυφος, μία εσωτερική στέγασση με διαφώτιστα τμήματα (ειδικά στη περίπτωση της Τράπεζας Ελλάδος δημιουργήθηκε ημισφαιρικός τρούλος από μεταλλικές διατομές και κάλυψη των φατωμάτων με πλάκες μαρμάρου μικρού πάχους ώστε να είναι διαφώτιστες) και μια εξωτερική σε δεύτερο επίπεδο που έχει μορφή ημικυλινδρικού θόλου από οπλισμένο σκυρόδεμα.

Ο τρούλος υποβασιάζεται περιμετρικά από πεσσούς και κολώνες που ενώνονται με τρίδυμες αφίδες στο ύψος του Α' ορόφου και μονές αφίδες στο ύψος του Β' ορόφου. Η σύνδεση του τρούλου με τους πεσσούς γίνεται μέσω μεγάλων σφαιρικών τριγώνων.

Η μορφή του κτιρίου ακολουθεί τα πρότυπα της εποχής με τη δημιουργία ενός ογκώδους κεντρικού κορμού που στηρίζεται περιμετρικά σε κίονες και πεσσούς που δεν έχουν πάντοτε λειτουργικό στατικό χαρακτήρα αλλά ένα διακοσμητικό ρόλο (ψεύτικες κιονοστοιχίες κλπ).

■ «ΣΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΩΝ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛΛΑΓΩΝ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ»

Ο Μ.Γ. Μπίρης αναφέρει χαρακτηριστικά για τη μορφολογία των κτιρίων αυτών ότι βρίσκονται: «Στο κλίμα των μορφολογικών μεταλλαγών της περιόδου του Μεσοπολέμου όπου η Αρχιτεκτονική ορισμένων κτιρίων εξακολουθεί να μεταδίδει κάποια έστω και εξασθενημένα κλασικιστικά μηνύματα,

παρόλο το διαφανιζόμενο άνοιγμα προς τα σύγχρονα Ευρωπαϊκά ρεύματα.

Παράλληλα δημιουργοί της δεύτερης ακόμη και της τρίτης δεκαετίας του εικοστού αιώνα συμπεριφέρονται με χαρακτηριστική αμχανία όσον αφορά τη στιλιστική διατύπωση του έργου τους και δεν αποφεύγουν να παλινδρομούν ανάμεσα σε μορφολογικά ιδιώματα που είναι μεταξύ τους αντιφατικά. Συχνά επιστρέφουν στο «ευρηπέδες» κλασικιστικό ύφος για να παρασυρθούν και πάλι προς τον εκλεκτικό διάκοσμο της Beaux-arts”.

■ ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΕΠΙΠΕΔΑ, ΤΑ ΣΚΙΤΣΑ ΚΑΙ Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ-ΕΡΓΟΔΟΤΗ

Το κτίριο της Τράπεζας Ελλάδος αναπτύσσεται σε πέντε επίπεδα και ακολουθεί την τυπική λειτουργική διάταξη τραπεζικών καταστημάτων της εποχής: αποθεματικά χρηματικών και χώροι αποθήκευσης στο υπόγειο, κεντρική αίθουσα συναλλαγών μεγάλου ύψους με περιμετρική διάταξη γραφειακών χώρων στο ισόγειο και το μεσοπάτωμα, όροφοι γραφείων (Α' και Β' όροφος) και κατοικία Διεύθυνσης στον τελευταίο όροφο.

Σχετικά στοιχεία της κατασκευής, όπως αναφέρθηκε, αντλήθηκαν από το αρχείο της Εθνικής Τράπεζας όπου φυλάσσονται πολλά από τα αρχικά σχέδια καθώς και σκίτσα από τις προταθείσες μετατροπές κατά τη διάρκεια της κατασκευής. Ενδιαφέρουσα επίσης είναι η δισωθειία αλληλογραφία μεταξύ του επιτελείου των μηχανικών και του εργοδότη όπως επίσης και οι έγγραφες παραγγελίες υλικών, οι οδηγίες κατασκευής και οι επιμετρήσεις (κυρίως του Ι. Ισγηόν).

■ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΕΘΟΔΟΙ, ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΑ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΑΡΜΑΡΟ ΤΗΝΟΥ

Στην κατασκευή εφαρμόστηκαν κάποιες πρωτοποριακές για την εποχή μέθοδοι όπως η χρήση πασσάλων (τύπου Franki) και γενική κοιτόστρωση για την έδραση της θεμελίωσης και για την αποχέτευση των υπογείων νερών με τη κατασκευή δευτέρου στεγανού υπογείου. Ο σκελετός του κτιρίου

έγινε από οπλισμένο σκυρόδεμα με εφαρμογή της πιο προηγμένης τεχνολογίας της εποχής (πλάκες Zöllner με φελλοπλίνθους) για τη μείωση των φορτίων. Και μόνον η χρήση του οπλισμένου σκυροδέματος που η γνώση για την εν γένει συμπεριφορά του ήταν ακόμη σε πρώιμο στάδιο φανερώνει την ισχυρή πρόθεση των μηχανικών να εφαρμόσουν τις πιο προηγμένες μεθόδους της εποχής.

Κατά τη διάρκεια της εκσκαφής ανακαλύφθηκε μέσα στα όρια του οικοπέδου και τμήμα του τείχους που πιθανολογείται ότι ήταν μέρος της παλιάς οχύρωσης του λιμανιού της πόλης.

Τα περισσότερα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν στην κατασκευή του κτιρίου εισήχθησαν από το εξωτερικό αλλά τα μάρμαρα ήταν Ελληνικής προέλευσης από το Βαθύ της Τήνου όπως και τα ταμμένα υψηλής αντοχής με τα οποία κατασκευάστηκαν οι θόλοι επιστέγασης.

Το κτίριο από τότε μέχρι σήμερα έχει υποστεί μια σειρά από επισκευές και ανακαινίσεις (όχι πάντοτε επιτυχείς) αλλά ποτέ μια μεγάλης κλίμακας ανακαίνιση.

■ Η ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η μελέτη αποκατάστασης και αναδιάρθρωσης του κτιρίου εκπονήθηκε από το γραφείο μελετών του Αρχιτέκτονα Νίκου Γκόρτσιου με συνεργάτη τον αρχιτέκτονα Γιώργο Παπαγεωργίου. Τις Στατικές μελέτες και τις δοκιμές αντοχής των υλικών εκπόνησε ο Πολιτικός Μηχανικός Ρωμύλος Ντώνας τις δε μελέτες των Η-Μ Εγκαταστάσεων ο Μηχανολόγος Ιούλιος ΑΒΒοτ.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης και κυρίως της κατασκευής υπήρξε στενή συνεργασία με την Τεχνική Υπηρεσία της Τράπεζας της Ελλάδος όπως και με την Υπηρεσία Συντήρησης Έργων Τέχνης μέσω του προϊσταμένου της τελευταίας Αγγέλου Ξένου καθώς και με την Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας.

Σκοπός της μελέτης ήταν να αντιμετωπισθούν οι φθορές που έχουν υποστεί τα διάφορα οικοδομικά στοιχεία λόγω γήρανσης, βεβαρημένης ή και ορισμένες φορές κακής χρήσης, εγκατάλειψης και κυρίως λόγω πρόχειρων επάλληλων επεμβάσε-

ων όπως επίσης και να λυθούν κάποια λειτουργικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι καθώς και μια γενικότερη λειτουργική αναδιοργάνωση λόγω της μεταφοράς (μακροπρόθεσμα) ορισμένων υπηρεσιών σε νέο κτίριο.

■ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Έγινε πλήρης αποτύπωση του κτιρίου Αρχιτεκτονική, Στατική και Η-Μ Εγκαταστάσεων με παράλληλη έρευνα στα αρχεία της κατασκευής του που έχουν διασωθεί (όχι όμως στο σύνολό τους) στην Εθνική Τράπεζα.

Κατόπιν συντάχθηκε μελέτη συντήρησης-αποκατάστασης και μερικής αναδιάρθρωσης που ελέγχθηκε και εγκρίθηκε από την 4η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων.

Η φάση της κατασκευής άρχισε τον Φεβρουάριο του 2005. Αξίζει να τονισθεί ότι όλες οι εργασίες έγιναν ενώ παράλληλα το υποκατάστημα λειτουργούσε πλήρως και με όλο το προσωπικό. Η κατασκευή του έργου διήρκεσε τρίαμιση χρόνια.

Το κτίριο είναι κατασκευασμένο από οπλισμένο σκυρόδεμα, έχει υπόγειο, ισόγειο, μεσοπάτωμα και τρεις ορόφους. Υπάρχει προθάλαμος υποδοχής με περίτεχνη οροφή που οδηγεί στην κυρίως Αίθουσα συναλλαγών που είναι ιδιαίτερου χαρακτήρα με τις αψίδες, τους κίονες και τον ημισφαιρικό διαφώτιστο θόλο που τη στεγάζει.

■ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Οι στόχοι που τέθηκαν από τη μελέτη ήταν:

-Η εσωτερική αναδιάρθρωση των χώρων για να εξυπηρετηθούν οι νέες λειτουργικές ανάγκες με αναδιάταξη των Υπηρεσιών και η εναρμόνισή τους με το νέο πλαίσιο λειτουργίας μετά την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ.

-Η αρμονικότερη ένταξη όλων των απαραίτητων Η-Μ εγκαταστάσεων για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών του κτιρίου, καθώς η χρήση του παραμένει με η ίδια, αλλά οι σημερινές και μελλοντικές απαιτήσεις διαφέρουν σημαντικά από αυτές για τις οποίες σχεδιάστηκε αρχικά το κτίριο. Αναφερόμαστε κυρίως στις νέες εγκαταστάσεις αερισμού και κλιματισμού, στα νέα δίκτυα (ηλεκτρολογικά, Data κλπ), στις εγκαταστάσεις ασφάλειας, πυρόσβεσης, στις νέες απαιτήσεις για φωτισμό κλπ.

-Η άρση όλων των μεταγενέστερων άστοχων επεμβάσεων σε διάφορα δομικά και μη στοιχεία του κτιρίου με σκοπό την επαναφορά και ανάδειξη της αρχικής σύλληψης, αισθητικής και κυρίως της

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ατμόσφαιρας.

Στο πλαίσιο των στόχων αυτών έγιναν οι ακόλουθες αναδιαρρυθμίσεις

-Δημιουργήθηκε στον τρίτο όροφο, Αίθουσα συγκεντρώσεων και ενημέρωσης με ενοποίηση των δύο χώρων που βλέπουν στην οδό Ι. Δραγούμη και έγινε ανακαίνιση των χώρων της κατοικίας του Διευθυντή (αντικαταστάθηκε ο εξοπλισμός της κουζίνας, και των λουτρών - WC, μετετράπη ένα υπνοδωμάτιο της κατοικίας σε ξενώνα με ιδιαίτερο WC κλπ)

-Αποκαταστάθηκαν οι χώροι του Β' ορόφου με ανακαίνιση του κυλικείου και των χώρων του λογιστήριου και των υγιεινομικών Υπηρεσιών και δόθηκε νέος χώρος στην καταμέτρηση.

-Ανακαινίσθηκαν όλοι οι χώροι του Α' ορόφου με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία κεντρικού χώρου συνεδριάσεων του Δ.Σ.

-Ομοίως ανακαινίσθηκαν οι χώροι του μεσορόφου και του ισόγειου και του υπογείου με επεμβάσεις στη διαρρύθμιση των εργασιακών χώρων ώστε να καταστούν περισσότερο εργονομικοί.

■ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

Κέλυφος από μπετόν του εξωτερικού θόλου. Στη φάση της κατασκευής αποκαλύφθηκαν τα ίχνη των πιθανά αρχικών ένθετων υαλότουβλων τα οποία (άγνωστο πότε) είχαν καταστραφεί ολοσχερώς και οι οπές είχαν φραχθεί με τσιμέντο. Εφαρμόστηκε η αρχική πρόταση της μελέτης με κατασκευή νέου διαφώτιστου θόλου διατηρώντας το σκελετό των δοκών του αρχικού θόλου, καθώς και μέρος των διαδοκίδων με τα ίχνη των υαλότουβλων.

- Διανοίχθηκαν με αδιατάρακτη κοπή ανοίγματα στον ημικυλινδρικό θόλο που σκέπαζε τον υποκείμενο τρούλο και κατασκευάστηκε νέο στέγαστρο με μεταλλικές διατομές και διαφανή πολυκαρβονικά φύλλα με πολύ μεγάλη αντοχή στις υπεριώδεις ακτίνες του ηλίου.

Η επέμβαση αυτή αποκατέστησε τον φωτισμό με φυσικό φως του υποκείμενου τρούλου που είναι επικαλυμμένος με διαφώτιστα λεπτά φύλλα μαρμάρου επιτρέποντας έτσι και τον διάχυτο φωτισμό της κεντρικής Αίθουσας συναλλαγών της Τράπεζας με το φως του ηλίου.

Για την αποφυγή ανάπτυξης μεγάλων θερμοκρασιών στο χώρο ανάμεσα στον θόλο και τον υποκείμενο τρούλο τοποθετήθηκε πάνω από το Νότιο τμήμα του θόλου σκίαστρο από μεταλλικό ανοξείδωτο πλέγμα και κατασκευάστηκαν θυρίδες διαφυγής του θερμού αέρα.

-Ο εσωτερικός αλαβάστρινος θόλος βρισκόταν σε κακή κατάσταση από μακροχρόνια έλλειψη καθαριότητας και συντήρησης. Είχαν αντικατασταθεί παλαιότερα ορισμένες πλάκες από νέες μαρμαρινές πάχους σημαντικά μεγαλύτερου από αυτό των αυθεντικών. Επίσης ορισμένες πλάκες ήταν ρηγματωμένες. Όλες οι πλάκες αφαιρέθηκαν, καθαρίστηκαν, μετά από αλληπάλληλες δοκιμές με ήπια απορρυπαντικά και οι μεταγενέστερες πλάκες μαρμάρου αντικαταστάθηκαν από πλάκες πάχους 12χλστ. από λευκό μάρμαρο Διονύσου. Ο μεταλλικός σκελετός καθαρίστηκε, ενισχύθηκαν οι ενώσεις του και χρωματίστηκε στην αρχική απόχρωση.

■ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Όσον αφορά τις συντηρήσεις - αποκαταστάσεις ως κυριότερα αναφέρουμε τα εξής:

- Συντηρήθηκαν και αποκαταστάθηκαν όλα τα κουφώματα του κτιρίου εσωτερικά και εξωτερικά, ξύλινα ή μεταλλικά. Τα εξωτερικά μεταλλικά κουφώματα ήταν σε κακή κατάσταση και δεν παρείχαν την απαιτούμενη μόνωση. Παρόλα αυτά συντηρήθηκαν (καθαρισμός με αμμοβολή, αντικατάσταση υαλοπινάκων και πηχίσκων στήριξης, χρωματισμός και επιμετάλλωση των εξαρτημάτων λειτουργίας). Εξωτερικά τοποθετήθηκαν νέα μεταλλικά κουφώματα κατ' απομίμηση των υφιστάμενων για βελτίωση της θερμομόνωσης του κτιρίου.

- Συντηρήθηκαν και αποκαταστάθηκαν ή αντικαταστάθηκαν όλα τα ξύλινα δάπεδα. Μεγάλο μέρος των αρχικών δαπέδων από μωσαϊκά πλακίδια ήταν καλυμμένο με πλαστικά πλακίδια σε μία ή και σε δύο στρώσεις. Αποκαλύφθηκαν, συμπληρώθηκαν όπου χρειάστηκε και στιλβώθηκαν με νερόλουστρο. Στους χώρους όπου τοποθετήθηκαν υπερυψωμένα δάπεδα, πάνω από χαρακτηριστικές περιοχές του κάθε δαπέδου τοποθετήθηκαν διαφανή κρύσταλλα προκειμένου να είναι ορατός ο διάκοσμος του αυθεντικού δαπέδου

-Αφαιρέθηκαν, συντηρήθηκαν και επανατοποθετήθηκαν τα διακοσμητικά γύψινα στοιχεία των οροφών και καθαρίστηκαν in situ τα υπόλοιπα

-Όλα τα εσωτερικά ορτυσιέλ επιχρίσματα χρειάζονταν καθαρισμό. Καθαρίστηκαν με ήπια χημικά μέσα κατόπιν αλληπάλληλων δοκιμών. Όλα τα υπόλοιπα εσωτερικά επιχρίσματα της αίθουσας συναλλαγών καθώς και αυτά των κλιμακοστασίων όπως και των διαδρόμων του πρώτου ορόφου ήταν επιχρωματισμένα σε διαφορετικούς χρωματισμούς από τους αρχικούς που είχαν επικαλύψει τους αρχικούς ψευδοδύμους. Καθαρίστηκαν, εμφάνιστηκαν οι ψευδοαρμοί των δόμων και όπου χρειάστηκε χρωματίστηκαν σύμφωνα με την αρχική αυθεντική απόχρωση.

-Όλες οι διακοσμητικές φρίζες στο κτίριο ήταν επιχρωματισμένες με λαδομογιότι σε διάφορες αποχρώσεις. Καθαρίστηκαν και χρωματίστηκαν σύμφωνα με τις αρχικές αποχρώσεις τους. Όπου διαπιστώθηκε ότι ήταν από έγχρωμο γύψο απλώς καθαρίστηκαν.

-Όλα τα γύψινα χαμπλού ανάγλυφοι ήταν σε κακή κατάσταση από τις επάλληλες στρώσεις χρωμάτων. Καθαρίστηκαν πλήρως με ήπια χημικά και μηχανικά μέσα και χρωματίστηκαν στις αρχικές τους αποχρώσεις.

-Οι 16 κίονες και τα κιονόκρανα της αίθουσας συναλλαγών είχαν μεταγενέστερες επαλείψεις βερνικιών. Καθαρίστηκαν με ήπια χημικά και μηχανικά μέσα και τα κιονόκρανα χρωματίστηκαν στην αρχική τους απόχρωση.

-Μεγάλο μέρος των δαπέδων από μωσαϊκά πλακίδια ήταν καλυμμένο με πλαστικά πλακίδια σε μία ή και σε δύο στρώσεις. Αποκαλύφθηκαν, συμπληρώθηκαν όπου χρειάστηκε και στιλβώθηκαν με νερόλουστρο. Στους χώρους όπου τοποθετήθηκαν υπερυψωμένα δάπεδα, πάνω από χαρακτηριστικές περιοχές του κάθε δαπέδου τοποθετήθηκαν διαφανή κρύσταλλα προκειμένου να είναι ορατό το αυθεντικό δάπεδο.

-Τα εξωτερικά μεταλλικά κουφώματα ήταν σε κακή κατάσταση και δεν παρείχαν την απαιτούμενη μόνωση. Παρόλα αυτά συντηρήθηκαν (καθαρισμός με αμμοβολή, αντικατάσταση υαλοπινάκων

και πηχίσκων στήριξης, χρωματισμός και επιμετάλλωση των εξαρτημάτων λειτουργίας). Εξωτερικά τοποθετήθηκαν νέα μεταλλικά κουφώματα κατ' απομίμηση των υφιστάμενων.

-Όσον αφορά τα εσωτερικά κουφώματα συντηρήθηκαν και αναχρωματίστηκαν. Αυτά τα οποία είχαν ζωγραφισθεί με απομίμηση ξύλου είτε καθαρίστηκαν απλώς είτε καλύφθηκαν με μία επικάλυψη βερνικιού για μελλοντική αποκατάσταση.

Για την καλύτερη εξυπηρέτηση της κατακόρυφης επικοινωνίας και κυρίως για τη βελτίωση της προσβασιμότητας του τρίτου ορόφου κατασκευάστηκε υδραυλικός ανελκυστήρας στο φανάρι του κεντρικού κλιμακοστασίου. Το φρεάτιο του ανελκυστήρα έγινε με μεταλλική κατασκευή που επικαλύφθηκε με υαλοπινάκες τρίπλεξ αμμοβολισμένους που στερεώθηκαν με ανοξειδωτά σπριγγατά. Το τμήμα του μαντεμίνου περιτέχονο θωρακίσι του κικγλιδώματος του κλιμακοστασίου που αφαιρέθηκε για τη δημιουργία του ανοίγματος της θύρας του ανελκυστήρα επανατοποθετήθηκε πάνω στη θύρα αυτή.

- Όσον αφορά τις Η/Μ Εγκαταστάσεις ήταν αναγκαίο να κατασκευαστούν νέο δικτύο πυρόσβεσης, νέο δικτύο κλιματισμού (συνδυασμός αεραγωγών, VRV και Fan coils), νέο κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης και νέα ηλεκτρολογικά δίκτυα ισχυρών και ασθενών.

Στο πλαίσιο αυτό ανακατασκευάστηκαν όλες οι Ηλεκτρομηχανολογικές Εγκαταστάσεις και τοποθετήθηκαν σύγχρονα συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας, διαχείρισης εγκαταστάσεων και ασφάλειας.

Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στα συστήματα κλιματισμού - αερισμού και θέρμανσης (αεραγωγοί, περσίδες, θερμαντικά σώματα κλπ) και την ένταξη τους στα οικοδομικά στοιχεία και στην αισθητική των χώρων. Έγινε προσπάθεια να ομοδοποιηθούν οι κατακόρυφες και οι οριζόντιες Η/Μ διελεύσεις ώστε να μη γίνονται άμεσα αντιληπτές και να μην ανταγωνίζονται ή να αλλοιώνουν τα υφιστάμενα δομικά στοιχεία, μορφές και υλικά.

- Συντηρήθηκαν και επανατοποθετήθηκαν τα παλιά φωτιστικά σώματα και κατασκευάστηκαν νέα κυρίως από μπροστινιζες διατομές και οπαλίνες που ενσωματώθηκαν στις διανούργιες ψευδοροφές.

Τα υλικά επενδύσεως που χρησιμοποιήθηκαν ήταν ως επί το πλείστον γυφιοσανίδες, κόντρα πλακάς και ξυλεία δρυός. Τέλος έγινε προσπάθεια να περιοριστεί όσο το δυνατόν η έκταση των απαιτούμενων ψευδοροφών καθώς επίσης και η στάθμη τους να είναι η πλησιέστερη δυνατή στην εκάστοτε αρχική οροφή, αφήνοντας σε ορισμένες περιπτώσεις τμήματα της τελευταίας ορατά.

Με αυτή την προσπάθεια αποκατάστασης και ανακαίνισης του διατηρητέου κτιρίου του υποκαταστήματος της στη Θεσσαλονίκη η Τράπεζα της Ελλάδος επιβεβαίωσε το σεβασμό της για την ιστορία και την Αρχιτεκτονική κληρονομιά του τόπου μας και ειδικότερα για τα κτίρια της τα οποία πέραν της αισθητικής τους αξίας αποτελούν και ιστορικά μνημεία του πολεοδομικού ιστού της πόλης στην οποία είναι κατασκευασμένα.

Σημ. Πολλά από τα ιστορικά κλπ στοιχεία που παρουσιάζονται στο παρόν σημείωμα έχουν ληφθεί από το Ιστορικό αρχείο κατασκευής του κτιρίου της Ε.Τ.Ε. και τη σχετική έκδοση του Πολιτιστικού Κέντρου Β. Ελλάδος της Ε.Τ.Ε. ■